

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

CUESTIO DEL DIA.

El unic desich, la gran nesesitat dels hòmens actualment es viachar.

El Tio NELO antisipa d'un dia esta semana la seua visiteta acostumá, perque s'en vá á pendre els aires per eixe mon.

No s'entristixquen vostés, qu'el viache d'EL Tio NELO no's d'aquells de *si te he visto no me acuerdo*, es dir, que no vá á fer la del fum.

Es un viache que no sé ahon posar en la categoria dels viaches; pero que ni tan sòls nesesita despedida.

Per això no vinc huf á despedirme de vostés; sinó á dirlos perqué esta semana em deixe vore un dia avans que les demés.

Saben, ya, pues, que vaig á fer un viache. Pareix que no, y si estiguera d'humor tenia no mes en esta parauleta—*viache*—tèla tallá pera escriure dos hòres seguides.

Quisà un atre dia m'entretindré en esta interessant matèria, traent sublimes consideracions filosòfiques de tots y cada ú d'estos estremo de la sivilisació, en punt á viaches.

Acabe de dir, que no sabia en quina categoria posar el meu viache, perque pera cuansevòl hòme estudiós este asunt té molt de que tratar, y no's còsa de capdellarlo aixina en vint ó trenta renglons.

Pero el llenguache valencià me dona una parauleta pera esplicarme en alguna claritat.

EL TIO NELO no vá á fer un *viache*, lo que vá á fer es una *aná*.

Y no creguen vostès qu'em burle, perque si d'*aná* se califica també, supongam la de Chirivella, ò atres aixina, yo 'ls respondré á vostés, fundat en els articles de la meua siensia, e'allò no mereix tal títul, sinò entre la chent ignorant y de pòca lletra, pues ben mirat se li deu dir *pasechá*, ó si se vòl completar l'idea, *aná de paella*, que no's lo mateix que dir: *aná*, així en sec, ò en absolut.

Una *aná* se diferència també d'una *escursió*, de la *traslasió* d'un punt á un atre, etc etc., y per últim d'un *viache*, perque sinse senti ro me vaig ficant en el fondo del negòsi, cuant el meu obchecte no es mes que dirlos á vostés:

EL TIO NELO s'en vá demá. El que de vostés vullga favorirlo acompanyantlo, no te mes que llogar un burro y omplir bé les alforches.

L'aná del TIO NELO es á Llíria.

ENTRE COL Y COL OLIVETES DEL CUQUILLO.

De cuant en cuant convé posarse sério, fer suño y apretar les dents, empuñar el garrot, no siga que s'escape, y una vòlta en

facha, ben quadrat y el cap en alt, qu'es la verdadera posició d'EL TIO NELO, posició tan fàcil y natural en éll, com difísil, impròpia y ridícula en mes de quatre, mampendre á este y al de mes allá, y no deixarlos de la garra hasta vore produït el efecte qu'es desicha.

Pero lo manco es figurarán vostés que trate de ferli l'oposició al govern, y que vaig á dirli qu'es un tal ó un cual, perque fa ó deixa de fer; tot, per supòst, en el sant fi de poder ficar ma algun dia en el caldero de San Patrisi.

Es c'usura seria fer tan gran negòsi, y yo, gracies á Deu, soc prou conegut en Valensia y fora d'ella pa que ningú pense mal de mi.

Sé ademés lo qu'es el *mon*, eixe *mon* tan corromput, qu'en *unió* de sèrts hòmens, s'acabarà en *vaudeville*, com funsió teatral á la fransesa.

Pues bé: ya he dit que no vaig á ocupar-me de política, perque no vullc ni puc; encara qu'en dir asò últim ya estava desocupat.

Vaig á parlar, ipásmense vostés! de moralitat.

—Una *veu*, Hòme, amagues.

—Y ¿per qué m'ha d'amagar, so tio Lila? Qué té de particular qu'EL TIO NELO parle de moralitat? ¿Qué, perque va vestit de llauraor?

Segurament vosté ha olvidat aquell dicho dels castellans: *el hábito no hace al monje*.

Y si no fora perqu'alguns que tenen la cúa de palla se la podrien cremar, no'm seria difísil fer vore y probar que no es dins Valensia ahon mes abunda.

Pero ya c'ha encontrat el fil de la madeixa, ans que se pèrga seguiré capdellant. Retire la paraula *moralitat*. Lo de que vaig á parlar es de *moralisació*.

Tot lo mon sap que no hiá dia, hòra n'instant, que no s'infrinchiquen per este ó el de mes allá tots els bandos y lleys y disposicions qu'existixen pera el bon orde de la cosa pública.

Sap, ademés, qu'els periòdics están cansats de denunciar abusos, y que per mes que chillen y es despernegen, tot es música selestial.

Pero lo qu'ignora segurament es que no per això desistirà EL TIO NELO de cridar en tota la forsa de qu'es capás contra sèrts còses y fets, c'ademés de repugnants, donen una idea molt pòbra y molt baixa de lo qu'es en Valensia una bona part de lo que may podrá dirse sosietat.

Me referixc al Mercat, ahon no pot anar una persona desent á comprar res, sense qu'ixca correguda y afrontá dels insults y provocacions que llengües de dones mal educaes, ó fieres, li regalen; tot per si no paga al instant el prèu que li demanen, ó si oferix un pòc manco.

¡Aspay no li fasa mal!...
¡Pare el cabàs!...

¡La morta de fam!....

¡La no sé què...! ¡la no se cuántos!

¡Vacha, vacha, y fregues les cames!

¡La marquesa de...!

Y un milló de blasfèmies, dictèris y disbarats que no's possible estampar así, perque no mes de pensaro dona vergoña y hasta fa tremolar, tot, per supòst, acompanyat de la broma y algasara qu'entre les demés compañeres se mòu, perqu'elles entr'elles s'achuden, encara que no siga mes que pera llevarse el mal humor, si'l tenen, ó donar una pròba dels punts que calsen en matèria d'educació y bona criansa.

No fa molts dies vaig presensiar un caset no molt llunt d'allí, digne de figurar entre els mes sèlebres.

S'acostá un chove llauraor á una dòna que tenia una paraeta d'enredros de quincalla, y perque oferí d'un espillet la mitat del prèu que se li demaná, qu'entre parèntesis no podia valdre molt mes, se'n va ohuir de tan gròses, que despues d'apurárseli la pensèia, y no encontrant mes rahons pera contindre aquella llengua d'aserp, desesperat el pòbre, no pogué manco de dirli que no tenia criansa ni la coneixia.

¿Han llechit ò han ohuit contar vostés alguna vòlta lo qu'es una lleona furiosa; ó millor, han vist may una loca arrematá?

Pues no sé á quina de les dos dec compararla.

Rabiosa, i xintli foc per los ulls y diables per la boca; els caragòls desfets, y vinguen sarpaes amunt y aball, s'en ix á la banda de fóra, y movent un escándalo dels mes grans, entr'atres còses c'así no's pòden dir, el tratá hasta de presidari, dientli á la c'allí s'havia reunit: «Vostés serán testimònis de qu'eixe.... em volia asesinar.»

El llauraor, que ya estaba ensés en flames, se li anaba á tirar damunt, y no sé lo c'haguera susuit, si no'l detenen alguns dels presents, que se'l emportaren, no en pòc treball, y malaint el pòbre á qui no tenia culpa.

Per fi, els espectadors d'aquella esena edificant escomensaren á desapareixer, deixantse en blanc á la mala fiera, com qui diu ahí te quedés; y no falta qui conta c'á boqueta nit encara estava regalantli piropos y tirant tremendes, desahogant aixina, ya que no podia d'atre mòdo, la rabia que tenia en lo seu còr.

Pues asò, conten vostés qu'es el *pan nuestro de cada dia*.

¿Y creuran qu'en esta esena, que pasá en lo plé del dia, y en un puesto el mes públic de Valensia, no tingué á be acostarse ningun señor delegat ó dependent de l'autoritat?

No es estrañ, dirán vostés,

pues asó de vell ya put;

lo raro haguera segut

haberne vist ú no mes.

¿Qui per tan poquet se pòsa,
si asò ni un fesòl abulta?
cuant se trata d'una multa,
entonses ya es atra còsa.

Glòria, grasia y també siènsia
es, en cuansevòl carrer,
atrapar à un femater
plegant fem sense lliènsia.

Glòria es.. deixemse d' històries
sino may acabaria;
ya'ls contaré un atre día
de Valensia algunes glòries.

AMORS DE L'HORTA.

Sènto á Huisa.

Cuan vaig á l'hòrta,
per ahon yo pase
sòls veig en tèrra
barrets y mantas.

¡Ay, Huisa meua,
cuant que m'agraes!
Así está Sento:

¡Alsa, qu'em chafes!

Ningú me chista,
ni encá el Alcalde,
tots se tremòlen
ahon yo me plante.

¡Ay, Huisa meua,
quines sabates!

¿Te paren chustes?

¡Alsa, qu'em chafes!

Si algú em diu chufa,

¡Deu que l'ampare!

s'en va, y pa córrer
li falten cames.

¡Ay, Huisa meua,
tapa eixes calses,

qu'estic morintme!

¡Alsa, qu'em chafes!

Si tú volgueses,

¡bah! qué tontaes!

¿qué no tindries

qu'em demanares?

¡Ay, Huisa meua,
qué lligacames!

¿Te les afluixe?

¡Alsa, qu'em chafes!

El poble sua
sòls de mirarme,
y hasta la ronda
me rendix armes.

¡Ay, Huisa meua,
eixes sinagües
de llet pareixen!

¡Alsa, qu'em chafes!

Pronte els qu' em miren
els ulls acachen,
tots s'acurruquen
allá ahon me pare.

¡Ay, Huisa meua,
quin còs, quin aire!

¿Camina, à vore?

¡Alsa, qu'em chafes!

¿Tu vòls ser reina,
meues entrañes?

¿vòls la corona?

¿qué dius, no parles?

¡Ay, Huisa meua,
cuant t'arromangues

y et veig els brasos!

¡Alsa, qu'em chafes!

¿Tu vòls qu'el poble

te porte en andes?

¿qué vòls que fasa
yo per tú, ànchel?

¡Ay, Huisa meua,
qué dents tan blanques,
quins ulls, qué cara!

¡Alsa, qu'em chafes!

¿Vòls qu'el sòl puche?

vòls qu'el sòl baixe?

vòls que més creme?

vòls que s'apague?

¡Ay, Huisa meua
de les entrañes!

¡Chesus, quin moño!

¡Alsa, qu'em chafes!

¿Vòls qu'en la Glòria
puesto nos fassen?

Demana, pèrta,

si no me mates.

¡Ay, Huisa meua!

¿vòls que t'abrase?

¿vòls que te bese?

¡Alsa, qu'em chafes!

Huisa á Sènto.

Escolla, Sènto,
si tant l'agrae,
si tant m'estimes,
no lingues pòr:

C'así està Huisa,
que no vòl atre;
¡si tú eres l'amo,
fill del meu còr!

Estic ensesa
com unes flames:

¡Ay, Sènto, Sènto!

¿No vòls que't chafe?

¡Si em paren chustes,
dius, les sabates!

Algo chustetes

d'así el taló.

¿Qué pòr te donen

les meues calses?
no vullc qu't muigues,
cariño, no.

Feta una boba
m'estic quant parles:

¡Ay, Sènto, Sènto!

¿No vòls que't chafe?

¡Que si m'alluixes
les lligacames!

¿y pa qué, tonto?

no cal, no cal.

Ya serán teues
estes sinagües;

no falta masa

d'así á Nadal.

Si tú hu saberes,

tinc unes ganes...

¡Ay, Sènto, Sènto!

¿No vòls que't chafe?

Els ulls, els brasos

dius que m'agrasien,

la cara, el moño

y hasta les dents.

Pues Huisa es teua

si no la engañes,

si com hu contes

es com hu sents.

Tinc molts desichos

de que nos casen:

¡Ay, Sènto, Sènto!

¿no vòls qu't chafe?

No es hòra encara

de que m'abarasas

ni de que'm beses,

ya, ya vindrá.

Si t'agravies,

fòra tontaes,

abrásam, bésam

d'así á demá.

Estic ensesa

com unes flames:

¡Ay Sènto, Sènto!

¿Vòls ya que't chafe?

POSTRES.

YA S'APAÑA LA CÒSA.—M'han dit qu'estos últims dies s'han fet bous de carrer en Alboraya, y c'ha hagut un mort. No sé si serà veritat; pero siga ó no siga, el mero fet d'haber bous de carrer es una *barbaritat*; ni mes clar ni mes espés. Encara que ben mirat no son els bous lo qu'es debia prohibir en eixe cas, sinó la chent qu'els toreacha.

*Pues hay racionales seres
que en lo faltos de razon
pichors trenta vòltes son
qu'els bous y totes les fieres.*

ESTA SI QU'ES FRESCA.—Corren válides veus de que molt pronte, tal vegá dins de quinsedies, s'en anirà á pasechar per els núbols el sélebre Sr. Dombon, ficat dins del misteriós pardalòt d'Alcoy, qu'está fent, ya va prop d'un sigle, en la seua nigromántica fàbrica, allá en el Cabañal.

Varies son les veus que corren sobre la forma y dimensions del aguillucho. Uns diuen que tindrà micha dotsena d'ales á manera dels aventadors *babilònics*, que traïen en el teatro de la Princesa, pera ahuxarliles mosques al rey *Baltasar* cuant sopaba allí, sinse convidar á ningú. Atres aseguren qu'en la pancha del *au* haurá tot eixaguar com en la *cámara* d'un vapor, y c'una vòlta empinat aquell cacherulo podrá un hòme mantindres en el aire huit dies seguits á còs de rey.

Una còsa m'ocurrix; ¿y els desperdisis animals y vechetals, que s'oferixca tirar per lo cami? Si li peguen en lo cap á algun calvo, está aviat.

El Sr. Dombon diu, qu'es proposa anar d'una seba á Madrid.

Recorde el señor Dombon

d'aquell Icaro l'història,

y no pretenga la gloria

de ser l'Icaro segon.

REMEY PROBAT.—Un meche de nòta m'ha donat la siguiuent medisina pera el insomni. Se pren un turno en lo teatro Prinsípal, y es segur que si no á la primera á la segon nit li entra al desvelat una sòn que no desperta en huit dies.

Yo m'adòrc en la casòla

al vore representar,

y pense no dispertar

hasta que cante Piròla.

SE DESFEU.—Don Tomás, d'allò que li vaig dir no hiá res. El Hospital ha anunsiat ya la venta dels caballs sobrants. Ha fet molt bé; lo demès haguera segut empresa arriesgaeta. Avant, pües, no hiá mes que consolar-se

Y si no's pot vore al Tato
ó al Gordito y demés chent,
sempre haurá algun *novillato*
pa poder pasar el rato
en achuda de *Ponent*.

GASPACHOS TELEGRAFICS.

Servisi particular d'EL TIO NELO.

Dins

Demá s'obri la Prinsesa;
res te de particular.
Tambe 's vá obrir l'atre dia,
y está ubert el Prinsipal.

Fora

Ya está, pa moure la gresca,
el sant y seña donat;
la seña diuen qu'es *Lliria*
y *san Miquel* es el sant.

Mes llunt.

Don *Aquell* está que balla
perque *Pepico* está mal,
en cuan se pòse este bò
deixará *Aquell* de ballar

Mes allá

De les àguiles c'*al monte*
anaren volant volant,
una mitat per lo manco
s'en van á quedar allá.

CORRESPONDENCIA DE CASA.

Sr. don Ll. O.—Qu'els ahulles de portal linguen l'imprudènsia de ficar el bastonèt per entre les cames del pròxim entartanat, sinse respècte á les señores, cuant en van, aixó ya es còsa vella; pero lo que vosté mediu, de qu'el dumenche pasat ú d'aquells tios desenvainá el fèrro y el ficá per entre la sorra del carruache abon vosté anaba, ferint en el peu á un amic de vosté, asó es còsa nunca obuida en tèrra de rasonals.

Vosté diu qu'el fet demana chustisia; yo crec que demana hos.

Pásas abaixar á les persones d'un carruache; al cap y al fíaixò es una lloabilísima fortuna qu'entre atres debem al nunca ben pònderat dret de pòrtes; pero faltar al decòr de les persones y ferlo que vosté me conta, aixó mereix un nòm que crec que l'autoritat me llevará l'ocasió de dir, posant remey oportú.

Vecha si se li oferix atra còsa, señor don Lluís, y si no, [estiga bó y mane al seu amic—MANUEL.

Por todo lo que precede: *El Editor responsable*,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.